

Deze liturgie is samengesteld door Paul van der Waal, predikant bij de krijgsmacht en redactielid van *Open Deur*.

De liturgie hoort bij het kerstnummer van oecumenisch maandblad *Open Deur*, december 2008.

Losse nummers zijn te bestellen bij Boekencentrum Uitgevers, tel. 079-3628628, e-mail: abonnementen@boekencentrum.nl.

Een proefabonnement (4 nummers) kost € 5, een jaarabonnement € 28.

Verantwoording: Geen kerstcantate, uit: *En allen die het hoorden verbaasden zich, gedichten over en geboorte*, Kok/Kampen; Drempeltekst, uit: Huub Oosterhuis, *Levende die mij ziet*, Kok/Kampen. Zending, uit: Jan de Jongh, *Rond de langste nacht*, Meinema/Zoetermeer.

Aanduiding van liedbundels:

GvL: Gezangen voor Liturgie.

LdK: Liedboek voor de Kerken.

TT: Tussentijds. Aanvullend liedboek bij het Liedboek voor de Kerken.

VL: Verzameld Liedboek (Huub Oosterhuis).

Kerstliturgie 2008

En hij gaf hem de naam Jezus

Toelichting

Deze liturgie volgt in grote lijnen de orde van wat in het Verenigd Koninkrijk heet 'lessons and carols', lezingen en liederen. Een alternatieve volksliturgie uit het eind van de 19de eeuw, die vooral ten tijde van de Eerste Wereldoorlog populair werd. In saamhorigheid met de militairen die tijdens de kerstmacht in de stellingen liggen, een nacht midden in de oorlog. De oorspronkelijke orde kent negen schriftlezingen en negen liederen, die in beurtzang met een koor worden meegezongen. Er hoort orgel en fanfare bij. Het moet met recht een volksfeest zijn. Daarom wordt er niet gepreekt, maar hier en daar is ruimte voor een korte meditatie. Voor deze benadering heb ik gekozen omdat ik dezer dagen in Afghanistan werkzaam ben als geestelijk verzorger. We zijn tenslotte een land in oorlog. Troepen onder het mandaat van de Verenigde Naties helpen de Afghaanse regering helpen bij de opbouw van het land. Jongens en meisjes – eerstgeborenen van onze natie. Paul van der Waal, predikant bij de krijgsmacht en redactielid van Open Deur.

Gebed op Kerst (Open Deur pagina 10)

Korte stilte

Zending en zegen

Neem het licht mee in de nacht,
wees een licht onder de mensen,
want zo is Christus midden onder ons. Amen.

Lied: Eer zij God in onze dagen (134 LdK, GvL 436)

1. Eer zij God in onze dagen,
eer zij God in deze tijd.
Mensen van het welbehagen,
roept op aarde vrede uit.
Gloria in excelsis Deo.
Gloria in excelsis Deo.
2. Eer zij God die onze Vader
en die onze Koning is.
Eer zij God die op de aarde
naar ons toe gekomen is.
Gloria in excelsis Deo.
Gloria in excelsis Deo.
3. Lam van God, Gij hebt gedragen
alle schuld tot elke prijs,
geef in onze levensdagen
peis en vreë, kyrieleis.
Gloria in excelsis Deo.
Gloria in excelsis Deo.

Tekst: W. Barnard

We wensen elkaar een gelukkig kerstfeest toe!

Lied: Zal er ooit een dag van vrede (*TT 193 en 24 Kerkliederen*)

1. Zal er ooit een dag van vrede,
zal er ooit bevrijding zijn
voor wie worden doodgezwegen
levenslang gebroken zijn?
2. Zal er ooit een blijvend heden
vol van goede vrede zijn
waar geen pijn meer wordt geleden
en het leven nieuw zal zijn?
3. Zie de takken aan de bomen
waar het jonge groen ontluikt
tot een stralend nieuwe zomer
waar de vredesbloesem ruikt.
4. Zie de sterren aan de hemel
waar het duister van de nacht
door hun schijnsel wordt verdreven
tot een nieuwe dag die licht.
5. Zoals bomen mensen tonen
dat er kracht tot groeien is
zal de zoon der mensen komen
die de boom des levens is.
6. Zoals sterren mensen melden
dat geen nacht te donker is
zal een kind ons komen redden
dat het licht der wereld is.

Tekst: Henk Jongerius

Melodie: Chorale Book for England 1863

Gedicht: Geen kerstcantate (Hans Andreus)

Niet alleen in het holst
van de nacht van het jaar,
iedere dag van het jaar
heeft het licht het koud.

Het vraagt om geen engelenstemmen,
het hongert naar
een beetje gerechtigheid
aan deze kant van de tijd.

En dromen doet het ook niet van
eeuwig hemelse zomers
in en om het vaderhuis,
het hunkert naar

aardse dagen ooit
zonder marteling en moord,
het licht dat van puur licht
kind is en woord.

Openingslied: Uit het duister hier gekomen (*TT 137, GvL 637, VL 408*)

- 1 Uit het duister hier gekomen
mensen van de wereldnacht
onbestemd, verward in dromen
niet vermoedend wie hen wacht –
zoekend of een woord opgaat
als een ster van dageraad.
- 2 Nacht waarin zou zijn geboren
die de naam heeft 'dat Gij redt',
morgentaal in onze oren
hemel op ons hoofd gezet
ogenwenkend woord van U
nieuw getijde dat is nu.

3 Gij die nieuw zijt alle dagen
bron en hartslag van de tijd,
kunt Gij één moment verdragen
dat Gij niet mijn toekomst zijt? –
die gezegd hebt ‘Ik zal zijn’
en ‘de dood zal niet meer zijn’.

4 Zeg ons dat Gij niet zult slapen,
eerste stem die nimmer zweeg.
Zie de mens door U geschapen,
waarom zijn wij woest en leeg
als de dood zo zwaar en dicht?
Spreek ons open naar uw licht.

Tekst: Huub Oosterhuis

Melodie: Henry John Gauntlett (‘Once in royal Davids city’)

Drempeltekst

Liturg: Verhaast de dag dat deze aarde baden zal in licht
Kome uw koninkrijk
zoals geschreven staat in de woorden van Lucebert:
*zonder dageraad zonder lenteboden zonder liefde
zonder morgenrood zonder jaargetijden zonder taal*
Zo moge het niet zijn.

Allen: Gij die ons verschijnt in mensenwoorden verstaanbaar
Neem uw woord, uw aangezicht niet van ons weg

Liturg: Blijf bij ons als de woorden verklonken zijn

Allen: Wees in ons met uw stem en zeg ‘vrees niet’

Korte stilte

Allen: Onze vader in de hemel,
uw naam geheiligd, uw koninkrijk komend, uw wil geschiedend.
Zo moge het zijn op aarde en in de hemel.
Geef ons brood van genade, morgen, vandaag nog.
Kwijt onze schulden, leer ons vergeven.
Moedig ons aan dat wij voortgaan op de weg van het leven.

Zonne der gerechtigheid,
woord dat vlees geworden zijt,
tussen alle mensen in
in het menselijk gezin.
Hoor, de engelen zingen d’eer
van de nieuw geboren Heer

Tekst: Charles Wesley, vertaling W. Barnard

Vijfde lezing: Matteus 2.1-11

Lied Nu zijt welkome Jesu, lieve Heer (1 en 3) (145 LdK, GvL 508)

1. Nu zijt welkome Jesu, lieve Heer,
Gij komt van also hoge, van also veer.
Nu zijt welkome van de hoge hemel neer,
Hier al op dit aardrijk zijt Gij gezien nooit meer.
Kyriëleis.
3. Wijzen uit het Oosten uit zo verren land
zij zochten onze Here met offerand.
Ze offerden ootmoediglijk mirr’, wierook ende goud
te eren van dat kinde, dat alle ding behoudt.
Kyriëleis.

Meditatieve tekst

(Open Deur pagina 6 van Jozef Wissink,
13 van Paulo Coelho of 14 van Adri Bosch)

Zesde lezing: Johannes 1.1-5 en 14

Lied: Wat al eeuwen is verteld (3)

3. Wanneer komt de dood niet meer
telkens tussenbeide,
liggen leeuw en bokje neer
aan elkanders zijde,
spelen kind'ren met een slang,
is geen mens en dier meer bang,
wordt het leven waar
voor en met elkaar?
God, wanneer, ja wanneer
gaan de tijden keren
en zult U regeren?

Vierde lezing: Matteus 1.18-25

Lied: Hoor, de englen zingen de'eer (1 en 2)(135 LdK)

1. Hoor, de englen zingen d'eer
van de nieuwgeboren Heer!
Vreed 'op aarde, 't is vervuld:
God verzoent der mensen schuld.
Voeft u, volken, in het koor,
dat weerklinkt de hemel door,
zingt met algemene stem
voor het kind van Bethlehem!
Hoor, de englen zingen deer
van de nieuwgeboren Heer!
2. Hij, die heerst op 's hemels troon,
Here Christus, Vaders Zoon,
wordt geboren uit een maagd
op de tijd die God behaagt.

Gebed

Het is donker - aardedonker -
voor mensen in oorlogsgeweld.
Die vluchten voor geweren,
hun toekomst zien exploderen,
door angst worden gekweld.

Het is donker - aardedonker -
voor mensen die boos zijn en kwaad.
Die schoppen tegen het leven,
door wanhoop worden gedreven
en niets meer zien dan haat.

Het is donker - aardedonker -
voor mensen met pijn en verdriet.
Voor allen die moeten huilen.
Die nergens kunnen schuilen,
omdat geen mens ze ziet.
We bidden om licht dat warmte geeft:

Lied: Vanwaar zijt Gij gekomen (TT 140, GvL 533, VL 168)

1. Vanwaar zijt Gij gekomen
wij wisten niets van U.
In onze stoutste dromen
was God nooit hier en nu.
Een nieuwe God zijt Gij
die onder ons wil wonen,
zo ver weg, zo dichtbij.
2. Gij zijt ons doorgegeven,
een naam, een oud verhaal,
uw woorden uitgeschreven
in ied're mensentaal.
Ons eigen levenslot
met uw geluk verweven,
zo zijt Gij onze God.

3. Gij zijt in ons verloren,
wij durven U niet aan,
uw stem in onze oren,
uw komst in ons bestaan.
Een woord van vlees en bloed,
een kind voor ons geboren,
een mens die sterven moet.

Tekst: Huub Oosterhuis
Melodie: Michael Prätorius 'Es ist ein Ros entsprungen'

Eerste lezing: Genesis 3.8-15 (*Adam en Eva*)

Lied: Komt ons in diepe nacht ter ore (1 en 2) (*160 LdK, VL 402*)

1. Komt ons in diepe nacht ter ore
de morgenster is opgegaan,
een mensenkind voor ons geboren,
'God zal ons redden' is zijn naam.
Opent uw hart, geloof uw ogen,
vertrouwt u toe aan wat gij ziet:
hoe 't woord van God van also hoge
hier menselijk aan ons geschiedt.
2. Geen ander teken ons gegeven
geen licht in onze duisternis
dan deze mens om mee te leven
een God die onze broeder is.
Zingt voor uw God, Hij openbaarde
in Jezus zijn menslievendheid.
Zo wordt de wereld nieuwe aarde
en alle vlees aanschouwt het heil.

Tekst: Huub Oosterhuis
Melodie: psalm 118

Tweede lezing: Jesaja 9.1-2 en 5-6

Lied: Wat al eeuwen is verteld (1 en 2) (*Geroepen om te zingen nr.36*)

1. Wat al eeuwen is verteld,
waar wij ook van dromen,
wat door velen is voorspeld,
gaat dat nog eens komen?
Wanneer eindigt toch de nacht,
komt de tijd door ons verwacht,
breekt het licht zich baan,
vangt de Vrede aan?
God, wanneer, ja wanneer
gaan de tijden keren
en zult U regeren?
2. U die leeft in deze tijd,
open wijd uw oren.
Hij die tot de Vrede leidt,
wordt bij ons geboren.
Luister naar wat Hij u zegt,
dan komt ieder tot zijn recht,
wordt de droom verstaan,
breekt de toekomst aan.
Keer u om, laat alom
Vrede zien en horen:
Christus is geboren!

Tekst: Eveline Stern en Job Heeger
Melodie: Midden in de winternacht

Derde lezing: Jesaja 11.1- 9